

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

7/14287
6X-6

Sayı: 48335108.610.01/ 215973
Konu: Soru Önergesi (7/14287)

13.10/2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 20.07.2017 tarihli ve 110366 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan Giresun Milletvekili Bülent Yener BEKTAŞOĞLU'nun, Giresun'da bulunan HES'lere, Dereli ilçesine bağlı Yüce köyünde yapımına başlanan HES projesine ve köylülerin dilekçesine ilişkin, 7/14287 esas numaralı yazılı soru önergesi, Bakanlığımca incelenmiş olup, cevabi yazı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Veysele EROĞLU
Bakan

EK:
Cevabi Yazı (5.sayfa)

GİRESUN MİLLETVEKİLİ BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU'NUN
7/14287 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI'NIN CEVABI

SORU 1. *Giresun il genelinde halen inşaat ruhsatı verilmiş, inşaatına başlanmış, tamamlanmış, enerji üretimine başlamış kaç HES vardır, bunlar hangi dereler üzerindedir?*

SORU 2. *Bu HES'lere ruhsat verilirken hangi kriterler ve faktörler dikkate alınmaktadır, derelerdeki su debisine göre planlama yapılmakta mıdır, inşaat ve üretimin iklimi etkileme boyutları ve buna bağlı olarak fındık başta olmak üzere yörenin tarım, hayvancılık ve diğer ekonomik kaynaklarına olumsuz etkileri düşünülmekte midir?*

SORU 3. *Bazı firmaların ruhsat sürecinden inşaat bitimine kadar korunup, kayırılıp kollandıkları, denetime tabi tutulmadıkları, çevreyi olumsuz etkileyen inşaatlara cezai yaptırım uygulanmadığı uygun bulunmadığı halde inşaatlarına çeşitli gerekçelerle izin verildiği, iddialarının gerçek olmadığını düşünüyorsanız bakanlığınız veri kaynaklarıyla açıklar mısınız?*

SORU 4. *Örneğin Dereli ilçemize bağlı Yüce köyünün içinden geçen Şamayıl Deresi'ne köylülerle birlikte ÇED değerlendirme toplantısı yapılmadan Tonya Enerji isimli firma tarafından HES inşaatına başlanıyor olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

SORU 5. *Yayla merkezlerinin ortasında dolayısıyla turizmin cazibe merkezi olan ve fındık, mısır tarımı yapılan ayrıca çok sayıda balık çiftliği ve halen aktif durumda değirmenlerin olduğu bu köyümüzden geçen dere üzerine 8 kilometre arayla ikinci HES'in yapılmasını doğru buluyor musunuz, bu durum yasa ve yönetmeliklere uygun mudur?*

SORU 6. *Yüce Köyünde yaşayan 250 hanenin tamamının imzaladığı 15 sayfalık dilekçenin Bakanlığınız ve diğer ilgili bakanlıklar, kamu kuruluşları tarafından dikkate alınmamasının nedeni nedir? Yurttaşlarımızın HES'in köylerinde yaratacağı olumsuzlukları gerekçeleriyle ortaya koyduğu bu dilekçeden bilginiz var mıdır?*

CEVAP 1-6. 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında Giresun ilinde toplamda 56 adet HES projesi bulunmakta olup bu projelerden 37'si işletmede, 2'si inşaat halinde, 17'si proje/planlama aşamasındadır. İşletmede olan projeler ile 1051,258 MW kurulu güçle yılda ortalama 3722,097 GWh enerji üretilmektedir. Söz konusu projeler ile üzerinde yer aldıkları dere isimleri, ekteki tabloda belirtilmektedir.

HES projelerine ilişkin olarak; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından ÇED Olumlu/ÇED Gerekli Değildir sertifikası verilmektedir. Yatırımcı firmalarla Bakanlığım arasında Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanmaktadır. EPDK tarafından da Ön Lisans/Üretim Lisansı verilmektedir.

Bakanlığım koordinatörlüğünde yürütülen ilk etüt, master plan, fizibilite, kati proje ve uygulama projesi aşamalarındaki tüm çalışmalarda enerji üretim tesisinin çevreye, yöre insanına, menba ve mansaptaki diğer projelere olan tesirleri dikkate alınarak optimum fayda elde edilmesi hedeflenerek projelendirme çalışmaları yürütülmektedir. Yapılan projelendirme çalışmalarında dikkate alınan pek çok doneden biri de su kaynağının debisi ile mansap su ihtiyaçlarıdır. Proje tasarım debisi belirlenirken mansap su hakları mutlak suretle dikkate alınmakta ve mansap hakları, yapılan mevzuat düzenlemeleri ile güvence altına alınmaktadır.

HES projelerinin işletmeye geçmesi durumunda; projenin çevresel etkileri (doğa tahribatı, doğal yaşam, ekosistem vs.) Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince onaylanan ÇED Raporu ya da Proje Tanıtım Dosyasında değerlendirilmekte ve bu rapordaki firma taahhütleri yerine getirilerek çevresel etkilerin en aza indirilmesi sağlanmaktadır. Yatırımcı firmaların

taahhütlerini yerine getirmemesi halinde ilgili mevzuat gereğince cezai işlem uygulanmaktadır.

Enerji üretimi projelerinin planlanması aşamasında, mevcut tarım arazilerini hiç etkilemeyecek veya en az etkileyecek formülasyonlar tercih edilmektedir. HES projelerinin önemli bir bölümü, enerji üretiminin yanında taşkın koruma, sulama suyu temini, içme suyu temini vs. maksatlara da hizmet etmektedir. Sadece enerji maksatlı veya çok maksatlı HES projeleri, bölgedeki tarım ve hayvancılık potansiyeline müspet yönde etki etmektedir. Su kaynağı üzerine tesis edilen HES projesiyle dere akımları regüle edilmekte ve bu sayede tarım, hayvancılık ve sanayi için arz güvenliği sağlanarak suyun kullanımı daha kolay hale gelmektedir.

Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” hükümleri çerçevesinde Yüce Köyü’nün içinden geçen Şemail Deresi üzerinde Tonya Enerji Elektrik Üretim A.Ş. tarafından tesis edilip işletilmesi planlanan proje, “Karaca Regülatörü ve HES”tir. Söz konusu projede, ÇED Olumlu kararı alınmış olup, firma “2872 Sayılı Çevre Kanunu” kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Projeye ilişkin olarak Şirket ile Bakanlığım arasında 31.12.2014 tarihinde 3,012 MWm/2,856 MWe kurulu güç değerleri üzerinden Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanmış olup, EPDK’dan Önlisans alınmıştır. Proje sahasında yapılan rutin denetimler sırasında; Bakanlığım tarafından yer teslimi yapılmadan inşaat çalışmalarına başlandığı tespit edilen “Karaca Regülatörü ve HES” projesinde, ilgili yönetmelik kapsamında idari para cezası uygulanmıştır. Söz konusu projenin inşaat aşamasında çevresel etkilerin en aza indirilebilmesi için ÇED Raporunda belirtilen hususlar ve verilen taahhütler esas alınarak yürütülen çalışmalar, meri mevzuat hükümleri çerçevesinde ilerlemektedir.

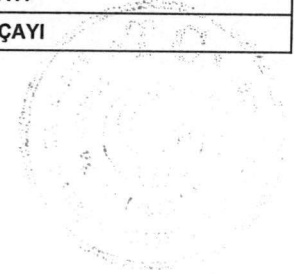
Karaca Regülatörü ve HES projesinin hemen mansabında, işletmede olan Yüce Regülatörü ve HES projesi bulunmakta olup, menbaında ise her hangi bir proje yoktur.

Proje sahası içerisinde bulunan su hakları (içme suyu, tarımsal sulama, balık çiftliği, değirmen vb.) ile ilgili olarak şirket tarafından “Su Kullanım Hakları Raporu” hazırlanmış ve Bakanlığımca onaylanmıştır. Bu Raporda, üç adet balık çiftliği ve iki adet değirmen için regülatörden bırakılacak olan gerekli su miktarları belirtilmiştir. Özellikle suyun azaldığı yaz aylarında dere yatağındaki su miktarının son on yıllık ortalama akımın % 10 undan az olması durumunda enerji üretimi yapılmayacak olup, suyun tamamı dere yatağına bırakılacaktır.

Karaca Regülatörü ve HES” projesi ile ilgili toplu halde gelen vatandaş şikâyetleri ve projenin iptali ile ilgili talepler değerlendirilmiş ve Projenin iptal talebine ilişkin olarak; "Vatandaş dilekçelerinde belirtilen gerekçelerle, belirlenen şartlara uygun olarak müracaatını gerçekleştirmiş ve yükümlülüklerini yerine getirerek hukuki olarak projeyi gerçekleştirmeye hak kazanmış olan yatırımcı şirketin proje başvurusunun iptal edilmesi yönündeki talebin, kazanılmış hak olması hasebiyle mer’i mevzuata ve hukuk ilkelerine aykırı durum teşkil edeceğinden bu aşamada uygun bulunmadığı" ifade edilmiştir.

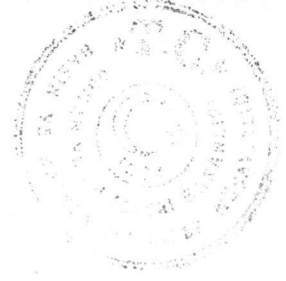
İŞLETME AŞAMASINDA OLAN HESLER

1	GİRESUN	ÜÇGEN II HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	TURNASUYU DERESİ
2	GİRESUN	MURATLI REG VE HES	YEŞİLIRMAK HAVZASI	KELKİT ÇAYI
3	GİRESUN	DOĞANKENT (I-II) HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	HARŞİT ÇAYI
4	GİRESUN	AKKÖY II ALADEREÇAM HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	HARŞİT ÇAYI
5	GİRESUN	AKKÖY II BARAJI VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	GAVRAZ DERE
6	GİRESUN	AKKÖY-ESPIYE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	ÇANAKÇI DERESİ
7	GİRESUN	ANGUTLU HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKSU ÇAYI
8	GİRESUN	ARPAÇIK REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	TOKMADİN DERE
9	GİRESUN	ASLANCIK BARAJI HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	HARŞİT ÇAYI
10	GİRESUN	BURÇAK HES	YEŞİLIRMAK HAVZASI	AVUTMUŞ ÇAYI
11	GİRESUN	ÇAY REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	ÖZLÜCE DERESİ
12	GİRESUN	ÇIRAKDAMI REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKSU ÇAYI
13	GİRESUN	ÇİĞDEM REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	KIZILEV DERE
14	GİRESUN	ÇİLEKLİTEPE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	KARADONA DERESİ
15	GİRESUN	DERELİ HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKSU ÇAYI
16	GİRESUN	DORUK HES (AKFEN)	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKSU ÇAYI
17	GİRESUN	GECÜR HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	BAL DERE (Görelle Deresi)
18	GİRESUN	KAHRAMAN REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	KAHRAMAN DERE (Görelle Deresi)
19	GİRESUN	KALEN I-II VE AKSU HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	ÇAKRAK DERE
20	GİRESUN	KAYAKÖPRÜ II HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	YAĞLIDERE
21	GİRESUN	KIRAN HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	YAĞLI DERE
22	GİRESUN	KOÇAK HES	YEŞİLIRMAK HAVZASI	KELKİT ÇAYI
23	GİRESUN	KOÇLU HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	YAĞLIDERE
24	GİRESUN	MEREK REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	ORTAOBA DERSİ
25	GİRESUN	ÖREN HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKÇAL DERE
26	GİRESUN	PAŞALI REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKSU-AĞDERE
27	GİRESUN	SERHAT REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	UZUN DERE
28	GİRESUN	SOĞUKPINAR HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	KARADONA DERESİ
29	GİRESUN	SÜMER HES	YEŞİLIRMAK HAVZASI	ALUCRA ÇAYI
30	GİRESUN	TELLİ I HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	GÖRELE ÇAYI/AKDERE
31	GİRESUN	TOKMADİN HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	TOKMADİN DERESİ
32	GİRESUN	TUĞRA I-II-III HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	KARAOVACIK
33	GİRESUN	YÜCE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKSU-YÜCE DERESİ
34	GİRESUN	ZEKERE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	BOZAT DERESİ
35	GİRESUN	VANAZİT HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	KARADERE
36	GİRESUN	YUMRUTEPE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKSU ÇAYI
37	GİRESUN(SİVAS)	YAKINCA REG VE HES	YEŞİLIRMAK HAVZASI	KELKİT ÇAYI

İNŞAAT AŞAMASINDA OLAN HESLER

1	GİRESUN	ÇALIKOBASI HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	ÇATALÇAM DERE
2	GİRESUN	ÇANAKÇI I REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	GÖRELE DERESİ

PLANLAMA AŞAMASINDAKİ HESLER

1	GİRESUN	GELEN REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	PAZARSUYU DERESİ
2	GİRESUN	KARACA REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKSU/ SEMAİL D.
3	GİRESUN	AKASYA HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	ÇAVUŞLU DERE
4	GİRESUN	AVLUCA HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	KARADONA
5	GİRESUN	DELİSAVA REG VE HES	YEŞİLİRMAK HAVZASI	AVUTMUŞ ÇAYI
6	GİRESUN	METE REG VE HES	YEŞİLİRMAK HAVZASI	KELKİT ÇAYI
7	GİRESUN	ADADAĞI HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	TURNA SUYU
8	GİRESUN	BAHAR HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	SİPAHİ DERESİ
9	GİRESUN	İKİSU HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKSU ÇAYI
10	GİRESUN	İLİMSU REG VE HES	YEŞİLİRMAK HAVZASI	AVUTMUŞ ÇAYI
11	GİRESUN	KANAT REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKSU DERESİ
12	GİRESUN	MORAN REG VE HES	YEŞİLİRMAK HAVZASI	MORAN DERE
13	GİRESUN	KÖPRÜBAŞI REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	AKSU DERE
14	GİRESUN	YİĞİT REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	GELEVERA/ÖZLÜCE DERESİ
15	GİRESUN	YAĞLIDERE REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	YAĞLI DERE
16	GİRESUN	KOVANLIK REG VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	PAZARSUYU DERESİ
17	GİRESUN	GÜCE REGÜLATÖRÜ VE HES	DOĞU KARADENİZ HAVZASI	GELEVERA/ÖZLÜCE DERESİ

